

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Exedræ Ecclesiasticæ Sive Concionvm Moralium ... t. ...

In Dominicas totius anni

Schrötter, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1688

V. In Domin. Infra Nativitatem. Ecce hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel. Luc. 2. Arg. Regimen Christi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56320](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56320)

CONCIO V.

IN DOMINICA INFRA NATIVITALEM.

Ecce hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel. Luc. 2.

ARGUMENTUM.

Regimen Christi.

Imnium prope Evangelicarum festivitatum gaudia tragico coronantur epilogô. A. Quid festivus illô triûm Regum homagio, Christo infanti præstito? Et hoc excepit strages teterrima tot innocentium parvulorum cruore nobilitata. Quid gloriosius ejusdem Christi Domini Resurrectione? Sed & in ea exterriti sunt custodes, & facti sunt velut mortui. Quid magnificentius ejusdem Ascensione? Verum secundum hanc ipsam eodem prope momento adstiterè empyrei faciales novissimum in igne adventum denuntiantes: Viri Galilei quid statis aspicientes in cœlum? hic IESVS qui assumptus est à vobis in cœlum, sic veniet, quemadmodum vidistis eum euntem in cœlum. Quemadmodum nunc in nube ascendit, ita in nube descendet. Quemadmodum nunc sublimitatur emeritam percepturus glori-

am; ita veniet iusta decreturus proemia, aut supplicia. Si hæc admirationi vobis est ejus potestas, ac magnificentia; scitote quod cum pari appariturus sit in die novissimo. *Quemadmodum vidistis eum &c.*

Quid beneficentius, quàm cum divinissimum Pneuma in pluvia ignearum linguarum supra discipulos descendit, implendo illos spiritu suo, ac cœlestibus imbuendo charismatibus. Et tamen de hac ipsa profusione bonorum, quum vaticinaretur Iosel Propheeta, subdit: *Et dabo prodigia in cœlo, & in terra, sol convertetur in tenebras, & luna in sanguinem.* *Iosel. 2. 28.*

Quid demum amabilius, festivius, fortunatius ipsa ejus, quam egimus, Nativitate, cumque natura nostra contractis sponsalibus? Et ecce in ipsismet præsepe vagientis factum est tribunal judicantis. Jam ibi fulminat luxuriam nostram, avaritiam nostram,

*Festorum
tragicus e-
pilogus*

*Matth. 28
v. 4.*

Act. 1. 11.

nostram, superbiam nostram. In omnibus iudicium mundi arguitur, subvertitur, confutatur. Jam ibi auditur: *Hic positus est in ruinam, & in resurrectionem multorum in Israel.* Quid hoc Aud? Cur ubique amore timor, lætitiæ luctus, resurrectioni ruina, Throno Clementiæ Tribunal Justitiæ jugatur? Expendamus id paulò exactius, ad maiorem divinisimi Infantis gloriam, nostrumque spirituale profectum,

§. I.

Ratio prima adducitur.

II. Ratio princeps adduci potest, quod is sit stylus Curie cælestis, & terrestris; hæc ratio & methodus regendi Filii David in humanitate, ac Divinitate; seu in Misericordia, & Justitia.

Mirum videtur S. Augustino paradoxum illud à Vate regio decantatum: *Semel locutus est Deus, duo hæc audi: quoniam potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.* Quippe si semel locutus est Deus, quomodo Vates duo inieudrat? Vel qua ratione semel locutus esse perhibetur, quum S. Paulus ad Hebræos scribat: *Multisariam, multisque modis olim locutus est Patribus in Prophetis?* Quid est, quod semel locutus est Deus? Numquid non idem ipse Deus, ab initio creaturæ locutus est ad Adam: *Adam ubi es?* Nonne ipse locutus est Caino: *Vbi est frater tuus?* Non-

neidem ad Noe, ad Abraham, ad Isaac, ad Iacob, & ad Vates universos? Nonne iteratis vicibus Moysen affatus? Nonne Apostolos? Nonne Evangelistas? Quin etiamnum loquitur sanctis omnibus, non quidem voce sonante per nubes, sed intus in anima sese reverberante. Quid ergo ait: *semel locutus est Deus?* Et quæ sunt duo, quæ audivit?

Respondet ad primum: *Hic inter homines hominibus sæpe multis modis, multis partibus, per multiformem creaturam locutus est Deus.* Apud se semel Deus locutus est, quia unum Verbum genuit Deus. Transcendit in hoc hymno omnem humanam creaturam, & angelicam Vates, & ad Verbum Dei apud Deum, per quod facta sunt omnia, sese effert, illoque Deum ipsam loquentem duo audivisse testatur. Non quod alia itidem non didicerit divinitus; sed quod iis tantopere opus non esset, vel quod impares essemus iis excipiendis, & intelligendis. Ait enim alibi Dominus: *Multa habeo vobis dicere, sed non potestis portare modò.*

Quæ ergo duo imprimis audivit: Duo, inquit, quæ dicturus sum, non ex me concepi, nec ex meo sensu illa ediscero; sed ut eadem percipi, ita vobis exhibeo. Quænam tandem illa? *Ista duo sunt, Potestas, & Misericordia.* Quibus prope tota, veluti duobus cardinibus, nititur sacra scriptura. Illa sunt duo, de quibus vaticinati Prophetæ, edocuerunt Patriarchæ, evangelizarunt apostoli, dif-

E

serue,

Luc. 8.

Regnum Christi administratur in misericordia ac iustitia

Psal. 41.

Hebr. 1. v. 1.

Gen. 4. 9.

Deus quomodo semel locutus. Augustinus in psal. 66.

Ioan. 16. 12.

Dei iustitiam misericordiam

servarunt sancti; quia Potestas Dei est, & tibi Domine misericordia. Potestatem ejus expavescite, misericordiam diligite; nec de misericordia ejus præsumatis, ut Potestatem contempnatis; nec sic Potestatem ejus expalleatis, ut de ipsius Misericordia desperetis. Potestatem ejus dico expavescite, quia cum occiderit, habet potestatem mittere in gehennam. Non vos tantopere moveat Tyrannorum inanium furor, omne genus crudelitatis exprimentium. Nam ille furor finibus hujus vitæ circumscribitur; & possunt quidem corpus per exquisita supplicia vita spoliare; sed animam ipsam ubi emigraverit attingere nequeunt. *Illum dico timeate, qui postquam occiderit corpus, habet potestatem mittere in gehennam.*

Matth. 10
22.

Sed & Misericordiam ejus diligite, quoniam longè latèque se diffundit super timentes eum, quia non sinet vos tenari supra id, quod potestis perferre; siquidem Unigenito Filio suo non perpercit propter vos, sed pro nobis omnibus tradidit ipsum; quoniam non etiam cum illo omnia nobis donabit? Potestatem ergo timeate, misericordiam diligite: *Quia potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.* His duobus basibus nititur solium ejus, & hi sunt falces regni ipsius.

Virga Domini duplex
Zach. 11. 3.

III. De his loquitur Dominus per os Zachariæ Vatis: *Assumpsi tibi duas virgas, unam vocavi decoram, & alteram funiculum.* Syrus legit: *Vnam vocavi suavem, vel jucundam.* Arabicus: *Vnam vocavi facilitatem, seu benignitatem; aliam funiculum seu*

funem. In prima innuitur regimen Amoris, quo quis ducitur beneficiis, pollicitationibus, affectu; in alia Timoris, quo minis, ac suppliciis urgetur, & animadvertitur. Illa virga pascit pios, ista impios. *Quia Potestas Dei est, & tibi Domine misericordia.*

Clementia
cum severitate imperat

In tantum istæ duæ virgæ concatenate sunt, ut nec in seculari regimine una sine altera subsistere queat, si enim Dominorum quispiam habeat in familia sua servos bonos, & malos, non utique universos odit, aut omnes beneficiis, amore, & honore prosequitur: Id enim si faceret, & iniquus, & maleficus foret; sed bonos & alloquitur amice, & diligit, & remuneratur; illos domiti suæ aliisque præficit; malos verò maledictis, verberibus, compedibus coercet; quatenus & hi exemplo sint aliis ad non peccandum, & aliis ad promerendum, ut alios metus coerceat, alios honor provocet. Supparatione Dominus mundum hunc tanquam maximus paterfamilias utraque virtute Justitiæ ac misericordiæ gubernat, hos fovet, illos plectit, aut etiam immerentes exercet, prout summæ ipsius, sapientissimæque placitum fuerit voluntati; & prout unicuique opimum esse judicaverit.

Columba
nis symbolum
Justitiæ

IV. Adumbratum nobis hoc regimen divinum in duplici illa columna populorum Israeliticum præcedente, altera Nubis, altera Ignis. Quippe in hac ignea appositè figurabatur Justitia divina; siquidem sacer textus testatur, quod respiciens Dominus supra castra Aegyptiorum per colum-

Exodi 14.
24.

nam

*Columna
Nubis sym-
bolum mise-
ricordie*

nam ignis interfecit exercitum eorum. In columna Nubis non minus concinne intelligitur paterna ipsius cura, ac providentia, qua illum populum tueri, ac protegere dignatus est. Et enim ut Psaltes decantat: *Expandit nubem in protectionem eorum, sicut illis in velamento diei, & in luce stellarum nocte.*

*Psal. 124. 39.
Clem. Alex.*

Eapropter Clemens Alexandrinus in exhortatione ad Infideles tradit hoc hieroglyphico universos edoceri Deum voluisse, se indifferentem esse, & æque promptum, ac propensum ad dexteram Clementiæ porrigendam, quam sinistram ad vindicandum; posse nos ex eodem fonte temperare furorem, ac inflammare. *Si obedieris, inquit, lucem; si non obedieris, ignem.* Si secutus fueris Dominum, illuminabit te, & ducet in viam rectam, in terram fluentem lac, & mel; si reluctatus fueris, cave, ne mittat in te ignitos serpentes, & exurat te, ac tabernacula tua. Si obedieris, lucem expecta; si secus, ignem reformida. *Quia potestas Dei est, &c.*

*Egyptio-
nem sphinx
quid signet*

*Clem. Alex.
lib. 5. Strom.*

V. Eodem sensu imbutos autumo Aegyptiorum sapientes, quando Dei attributa in persona Sphingis, id est facie humana, & pectore leonino proposuere; significantes eo symbolo, interprete eodem Alexandrino Præsule, quod Deum nos oporteat amare, & timere. *Amare quidem ut sanctis benignum, ac propitium; timere autem, ut qui sit impiis justus, & inexorabilis, q. d. Amandus, quia est bonis in resurrectionem; timendus, quia*

malevolis in ruinam. Ipse enim tanquam Judex æquissimus pro qualitate factorum nostrorum, aut supplicia decernit aut præmia. Alioqui nec honor ullus deferretur Deo, si nec quicquam præstaret, aut commodaret colenti; nec ullus revereretur, si non offenderetur refractario, Numenque suum sceleribus laceffentem ulcisceretur.

VI. Eam ob rem Vates coronatus quum alibi misericordiam solitariam deprædicasset: *Misericordia Domini ab eterno, & usque in æternum super timentes eum.* Cum alibi vindictam solam denuntiasset, Psalmo centesimo utramvis componit, dicens: *Misericordiam, & iudicium cantabo tibi Domine.* Audiant præfracti Iudicium, *quia potestas Dei est; audiant pusillanimes misericordiam, quia copiosa apud eum redemptio.* Audiant canticum misericordie, qui de sua salute desperant; audiant Iudicium contemptores, qui nimium de eadem præsumunt. Audiant, inquam, & intelligant quoniam misericors Dominus, & justus. Audiant, inquam, & dum eos virga jucunditatis demulcet, dum aurem inclinat, unà etiam funiculum expavescant. Audiant summates, & videant ne per remissionem, ac lenitudinem nimiam aliorum in se peccata devolvant, vel etiam asperitatem citra omnem pietatis suavitatem exerceant; verum unà itacoeant, ut semper sit pietas severitate stipata, & asperitas pietate dulcorata. Audiant universi, quia Potestas Dei est, & misericordia, quia *positus est salvator in ruinam & in*

Deus misericors & justus

Psal. 102. 12.

Psal. 100.

resurrectionem; & dum sibi adblandiuntur de filii Dei benignitate, simul parte ex alia percillantur severitate. Bona & prægna ratio.

§. II.

Ratio altera insinuatur.

*Vicissitudo
reum omnium
in munda*

VII. Si tamé pergo, ultraq; percótor, quid aliud causæ sit, quod prope omnes solemnitates, & gaudia acerbitate quadam, absynthioque temperentur? Forsitan obtendet alter ipsam rerum vicissitudinem. Receptissimo enim tenore solemnitates nostras labores excipiunt, nec ullum in hac mortalitate festum æternat. Læris tristitia, ac sæpe funesta; secundis ut plurimum adversa succedunt. Sic diem caligo intercipit, & lucem tenebræ offundunt. Alternant vices tempestas ac serenitas; calamitas & beatitas. Nunquam tam innubi ridet supercilio Phœbus, quin idem in nubem exasperet. Perrara est felicitas absque infortunii appendice, & plerumque exitus infelicissimos peperit.

*Stans felix
non lænet in
felicem
Ecclesiæ, 27.*

VIII. Hinc rectè monet Ecclesiasticus: *In die bonorum, ne immemor sis malorum.* Ita tranquillo mari crede, ut noveris mox infecuram tempestatem; & eodem die, ubi lufere navigia, mergi. Ita felicitate utere, ut memineras illam modico intervallo à miseria distare. Nescit stare felicitas, & quoties ultra nihil invenit, quò tendat, converso repente gradu in præcipitia devolvitur. Ad rotæ circulum vos re-

*Fortuna proci-
entium infortu-
nium*

flectite, in quo pars illa, quæ modo eminebat, mox luto apprimitur, aut ad saxa alliditur, & eandem cogitate rerum omnium terrenarum esse vicissitudinem, ut & elata deprimat, & dulcia grataque felle amaritudinis obsonet, & faustitatem in calamitatem transmutet.

IX. Et hæc non tantum de bonis temporalibus, aut solemnitatibus exterioribus dicta existimetis, sed & de ipsis solatiis, ac gustibus interioribus; Facile enim Dominus quem diu dulcedine suavitatis suæ lactaverat, tandem aridum famelicumque destituit; urgere cum Davide cogatur: *Aruit tanquam testa virtus mea; & lingua mea adhasit faucibus meis.* Vel: *Cor meum conturbatum est, dereliquit me virtus mea, & lumen oculorum meorum, & ipsum non est mecum.* Tantis enim nonnunquam etiam viri sanctissimi subjacent languoribus, ut & cor ex rebellionem partis inferioris contra superiorem perturbetur, & voluntas infirmetur ad omne opus bonum peragendum, & intellectus caliget ad discernendum.

*Ariditatem
Dei suæ
venas*

Psal. 21, 16.

Psal. 27, 10.

X. Eapropter monet Hugo de Folliero: *Timè cum ariserit gratia, time cum abierit, time cū denuo revertitur.* Cū adest time, ne fortè non dignè opereris ex ea. Quam recesserit amplius time, siquidem & Deum aversum habes, & mox casurus es gravius. Eheu quot, quantive viri ex sublimissimo perfectionis, ac sanctitatis gradu ad profundissimam vitiorum prolapsi sunt abyssum? quot qui nutribantur in croceis, am-

*Times
tatis, Hugo de
Fol.*

plexati

*Felicitas nihil
la stabili*

plexati sunt stercora? quot solemnitates veræ sunt in luctum, eumque sempiternum? Ita ubivis in hac miseria valle mella atemperantur felle; ita cuncta ancipitia sunt, & ut rupes Gonia jam flammam evomunt, jam aqua evaporant; tam citò cruciant, quam delectant. Ita festivitas neminem in hac vita perpeti amplexu fovet. Ita ærumnæ non tantum sequuntur, sed copulantur, intexanturque voluptatibus, ac solemnitatibus nostris. Illa illa duntaxat Patria veri puerpera gaudii est, cui Numen se ipsum obstetricem exhibet. Ibi festum æternat, ubi lætitia inquilina non peregrina est. Illa nullas patitur insidias, nulla eam insequitur sollicitudo, nulla infestat ærumna. Illa gaudia satiant citra nauleam, roborant absque impendio, lætificant animum sine cujusvis incæroris impendentis periculo.

§. III.

Ratio III. adducitur.

XI. Potissima tamen ratio mihi videtur cõföderati luctus, ac lætitia, ut nosset omnes fideles eò graviora illos inanere tormenta, quo festiviora dignè celebrare neglexerunt gaudia; eò majoribus involvendos tenebris, quo illustriorem aspernati sunt luctum.

Abusus gratiarum noxius

Jer. 1. 22.

Jeremias vates in principio visionum suarum quæsitus, quidnam arbitraretur, ait: *Virgam vigilantem ego video.* Indubium est per hanc virgam regimen paternum, favores, ac gratias

significari. Unde & supra innui unam vocasse decoram seu suavem, & jucundam, qua corrigit in misericordia, & in miserationibus. At quid illud est, quod illico vertitur scena, & virga transit in ollam succensam? *Ollam succensam ego video.* Quæ severitas est ista, aut cui tantum aptatur supplicium? Cui? Illi nimirum, quem paterna noti revocat correptio, qui nec flectitur monitis, nec infrænatur pœnis levioribus. Vigilat Dominus ad conversionem peccatorum, atque in hunc finem auxilia sufficit, inspirationes accumulatur, correptiones superaddit; *Corripit in misericordia*, & in miserationibus. Cunctis hic necquicquam proficientibus, ut resipiscat impius; virgam in flammam, favores in ollas ferventes convertit. *Qui noluerunt percutiente virga emendari, mittentur in ollam succensam.* Qui volebant audire Dominum per Ecclesiastem increpantem, sentient Deum vindicantem, ac sæviëntem. *Qui renuunt die festo corrigi, ad emédationem, die nefasto proferent in damnationem.*

Zach. 1. 9.

S. Hier. in h. b.

XII. Venerabilis Beda ex S. Petro Apostolo colligit, ad eam altitudinem coglomerandas ante novissimum diem flammam, ad quam aqua diluvii ascenderant. *Quocumque pervenire potuit aqua diluvii, eò juxta sententiam D. Petri & ignis judicii perveniet.* Involvit ibi lympharum vastitas & valles & abyssos, involvet itidem & istic; occupavit ibi juga altissima; occupabit & hic; transcendit ibi omnem sublimitatem, transcendet & istic. Quorsum ista? Eò sanè, ut constet tantum futurum

*Be ta in 2. Ep.
S. pet.*

ignis supplicium, quantum aquarum misericordiae divinae affluerat. Quantum Noemo in arca inclusio aquarum ascensio praestitit securitatem; tantam ingratias beneficia accepta cumulabunt supplicii immanitatem. Tanto severior ad ulciscendum Dominus assurgit, quanto humanior ad nos vindicandos de caelis descendit. Quanta est naturae ejus bonitas, tanta est neglectae bonitatis ira; Cumque maxima ejus sit in elargiendis muneribus, bonitas, maxima itidem est in repetendo ab ingratis severitas. Ut enim facit Bonitas ne de se irascatur; ita etiam explosa à nobis efficit, ut non nisi vehementer deserviat: sicut non est iudicium sine misericordia; ita nec misericordia si laesa fuerit sine iudicio. Et sicut benignitas (loquor cum S. Bernardo) apparuit ultra omnem spem, ultra omnem estimationem, similem expectare possumus iudicii distractionem. Ex magnitudine indulgentiae, magnitudo ultionis pensanda est, & ex enormitate ingratitudinis, enormitas supplicii colligenda.

Ingratitudinem parrespondet poena

Est vitium abyssum in luctum convertit

Dan. 5.

XIII. Coeabab cum Principibus suis Balthassar Rex, & ausu sacrilego praecipit afferri vasa sacra, quae Pater ipsius ex templo Jerosolymitano asportaverat, propinaturus ex iis convivis, ac concubinis suis. Et ecce in eadem hora apparuerunt digiti, quasi manus hominis scribentis contra candelabrum. Scripta autem est in Regem acerbissima sententia, & illico executioni mandata. Trucidatus est ipse, Dario Medo in eius locum suffecto. Ego dumtaxat observo sententiam in eum caelestis laetam exarari contra candelabrum pluribus lucernis illustre. Ubique au-

la irradiata facibus erat quasi in meridie, ita ut ubicunque scripta fuisset, videri potuisset ab omnibus. Quod igitur clauditur mysterium in eo, quod contra candelabrum scriptum sit? Dubitari nequit eo in loco, in quo positum erat illud, insigniorem fuisse lucem. Ubi itaque major lux, ibi rigidiora visuntur supplicia. Cum tanto graviora solent esse delicta, quanto praecesserunt insigniora beneficia, Augmentum demerenti nunquam non exaggerat incrementum gratiae, ac beneficentiae. Et poenam tantò culpa poscit atrocior, quanto antehac largitorem sensit magnificentior.

XIV. In hodierno Evangelio vaticinatur Simeon imprimis ruinam Israelitis: Positus est in ruinam in Israel. Iudaeis specialiter, ait S. Gregorius Nyssenus, minatur ruinam, non solum à spiritali salute, sed etiam propter destructionem urbis, & habitantium civitatem. Quam ob rem? Nostis illos praeter omnibus Gentibus à Deo dilectos: Nostis quod occidit Psaltes; Non fecit taliter omnino, & iudicia sua non manifestavit eis. Nostis quod Moyses deprædicat: Non est alia natio tam grandis, quae habeat sibi Deos appropinquantes, sicut Deus noster adest nobis. Huic enim populo inter alias nationes contulit veram fidem, legem, sacramenta; ad illam Prophetas in magno numero miserat, enuntiantes voluntatem Dei; multis itidem Patriarchis ac viris sanctis honestaverat; regni honore decoraverat. In medio hujus populi natus erat Christus, illi Evangelium ore proprio annuntiaverat, innumerisque beneficiis affecerat. Verum tantis

Beneficia in venetia conversa

S. Greg. Nyssenus in Cat. Graec.

Psalm. 147. v. 8.

Deut. 4. v. 7.

tantis abutentibus bonis, tantum irrogavit supplicium, ut omnium sint ludibrio, & quaquaversum sine rege, sine lege, sine sacerdote dispersi *Positus in ruinam.*

XV. Exinde Doctor Gentium propositis illis prioribus suppliciis, serid eosdem monet, & in ipsis nosmetipsos ne fortè abutamur bonitate, ac indulgentia Numinis: *Videte ne fortè re, usetis loquentem.* Si enim illi (Iudei) non effugerunt recusantes eum, qui super terram loquebatur, multò magis nos, qui de cælis loquentem nobis avertimus: Revocat ibi S. Paulus ingens vocationis beneficium ad fidem quod non accessissent ad tractabilem montem, & accessibilem ignem; sed ad Sion montem, & civitatem Dei viventis, Jerusalem cælestem, & ad multorum millium Angelorum frequentiam, Eccle-

siam primitivorum conscriptorum in cælis. Et tum primum hanc cautellam subnectit: *Videte ne contemptis loquentem,* q. d. Cavete ne despuatis Gratias vobis communicatas, inspirationes, ac doctrinas cælestes, Si enim Judæi non effugerunt supplicium recusantes Moysen audire, multò minus nos, qui è cælo loquentem non audimus, & tot provocati beneficiis præfracti substimus. Videte, ne ut quondam Samuel, non de sceleribus tantum sed de omnibus misericordiis Domini contendit adversum Israel; ita Deus ipse in districto judicii die vobiscum procedat; & secundum multitudinem miserationum suarum supplicia accumulet. Quod à nobis avertat idem ipse qui positus est, non tantum in ruinam, sed in resurrectionem nostram.

Amen.

Feb. 12. 25.

i. Reg. 12.

CON-